

Complexnummer: 529108

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register :
Kadaster deel/nummer : /

Complexnaam:

Historische stadswallen

Aantal complexonderdelen:

10

Monumentnummers van complexonderdelen:

18354, 18403, 18413, 18414, 36289, 36344, 450456,
514213, 514263, 514266

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Hoofdadres van hoofdobject:

Sterrenburg 1 3511 ZA Utrecht

Complexomschrijving:

Omschrijving

De HISTORISCHE STADSWALLEN omvatten:

De AANLEG (1) van de rondom de oude binnenstad van Utrecht gelegen in oorsprong 12e eeuwse verdedigingswerken bestaande uit (restanten van) WALLEN, MUREN, TORENS en POORTEN en de GRACHTENGORDEL, te weten de singelgracht met zijn kademuren of taluds aan weerszijden.

Dit verdedigingswerk is in de 16de eeuw onder Karel V versterkt met de DRIE STENEN BOLWERKEN Zonnenburg (2), Sterrenburg (3) en Manenburg (4) en de CITADEL VREDENBURG (5).

Tot de historische stadswallen worden tevens gerekend de omstreeks 1580 aangelegde VIJF AARDEN BOLWERKEN, te weten het Begijnbolwerk (6), het Wolvenbolwerk (7), het Lucasbolwerk (8), bolwerk Lepenburg (9) en het Mariabolwerk (10).

Tussen 1829 en 1885 zijn de verdedigingswerken geslecht en naar plannen van J.A. Zocher rondom gemoderniseerd, waarbij het zuidelijk deel tot PLANTSOEN (11) is herschapen.

Tot de historische stadswallen worden voorts gerekend:

- BEBOUWING (12) op het bolwerk Zonnenburg
- BEBOUWING (13) op het bolwerk Manenburg
- BEBOUWING (14) op het bolwerk Sterrenburg

- TOLSTEEGBURG (15)
- MALIEBRUG (16)
- ABSTEDERBRUG (17)
- HERENBRUG (18)

Op de historische stadswallen bevinden zich nog andere monumenten, zoals de stadsschouwburg en de gevangenis op het Wolvenbolwerk, die niet tot de historische stadswallen worden gerekend.

Waardering

De HISTORISCHE STADSWALLEN zijn van algemeen belang vanwege

- de ouderdom;
- de historische waarden als markeringspunt in de ontwikkeling van Utrecht als stad alsmede de in later tijd aan de stadswallen verbonden historische handelingen;
- de architectuurhistorische waarde in het bijzonder als uitdrukking van de militair historische bouwontwikkeling door de eeuwen heen en tevens als goed voorbeeld van de tuinhistorische ontwikkeling waarbij de militaire werken werden geslecht en ingericht als plantsoen. Daardoor tevens van belang in het oeuvre van J.A. Zocher;
- stedenbouwkundige waarden als belangrijk structurerend en herkenbaar element in het geheel van de stedelijke aanleg.

Monumentnummer: 18354

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 20-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1970/1

Monumentnaam:
Sterrenburg

Complexnummer: 529108
Complexnaam: Historische stadswallen

Gemeente: Utrecht
Provincie: Utrecht

Plaatselijke aanduiding:
Sterrenburg 1 3511 ZA Utrecht

Kadastrale gemeente: Utrecht
Sectie: C
Kad.object: 8495
App:
Grondperceel:

Omschrijving:
Bolwerk Sterrenburg, grotendeels afgegraven, nog zuidelijke kazematten intact.

Monumentnummer: 18403

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 20-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1970/1

Monumentnaam:
Zonnenburg

Complexnummer: 529108
Complexnaam: Historische stadswallen

Gemeente: Utrecht
Provincie: Utrecht

Plaatselijke aanduiding:
Zonnenburg 2 3512 NL Utrecht
Zonnenburg 1 3512 NL Utrecht
Zonnenburg 3 3512 NL Utrecht

<i>Kadastrale gemeente:</i>	<i>Sectie:</i>	<i>Kad.object:</i>	<i>App:</i>	<i>Grondperceel:</i>
Utrecht	B	5194		
Utrecht	B	2319		

Omschrijving:

Resten bolwerk Zonnenburg, 1551-1554, waarop thans de sterrenwacht is gebouwd.

Monumentnummer: 18413

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 27-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1971/114

Monumentnaam:

Complexnummer: 529108 *Complexnaam:* Historische stadswallen

Gemeente: Utrecht *Provincie:* Utrecht

Locatie:
Wallen rondom oude binnenstad, Utrecht

<i>Kadastrale gemeente:</i>	<i>Sectie:</i>	<i>Kad.object:</i>	<i>App:</i>	<i>Grondperceel:</i>
Abstede	B	5350		
Utrecht	A	3966		
Abstede	B	5570		
Utrecht	B	2464		
Abstede	C	4638		
Abstede	B	6506		
Abstede	B	6511		
Abstede	D	2542		
Abstede	D	5882		
Abstede	D	5878		
Catharijne	D	7996		
Catharijne	D	10315		
Abstede	C	6583		
Utrecht	C	9069		
Abstede	D	4176		
Catharijne	D	7995		
Catharijne	B	8672		
Catharijne	D	8187		
Catharijne	D	8818		
Catharijne	D	10328		
Catharijne	D	9325		

Lauwerecht	C	1510
Lauwerecht	C	1511
Lauwerecht	C	1514
Lauwerecht	C	1527
Lauwerecht	C	3493
Lauwerecht	C	3848
Lauwerecht	C	4398
Lauwerecht	C	4399
Lauwerecht	C	4400
Lauwerecht	C	4401
Lauwerecht	C	4402
Lauwerecht	C	4403
Lauwerecht	C	4563
Lauwerecht	C	4609
Lauwerecht	C	4797
Lauwerecht	C	4798
Lauwerecht	C	4928
Lauwerecht	C	6393
Lauwerecht	C	6440
Lauwerecht	C	6441
Lauwerecht	C	6606
Lauwerecht	C	6842
Lauwerecht	C	7047
Lauwerecht	C	8017
Lauwerecht	C	8018
Lauwerecht	C	8136
Tolsteeg	A	2715
Tolsteeg	A	2956
Tolsteeg	A	3061
Tolsteeg	A	3120
Tolsteeg	A	3129
Tolsteeg	A	5297
Utrecht	A	2375
Utrecht	A	2718
Utrecht	A	2719
Utrecht	A	2720
Utrecht	A	2721
Utrecht	A	2722
Utrecht	A	3442
Utrecht	A	3493
Utrecht	A	3515
Utrecht	A	3520
Utrecht	A	3546
Utrecht	A	3857
Utrecht	A	3858

Utrecht	A	3901
Utrecht	A	3944
Utrecht	A	3964
Utrecht	A	3965
Utrecht	A	4004
Utrecht	A	4005
Utrecht	A	4029
Utrecht	A	4094
Utrecht	A	4121
Utrecht	A	4122
Utrecht	A	4123
Utrecht	A	4125
Utrecht	B	2319
Utrecht	B	2516
Utrecht	B	3816
Utrecht	B	3958
Utrecht	B	4195
Utrecht	B	4630
Utrecht	B	4633
Utrecht	B	4637
Utrecht	B	4732
Utrecht	C	6305
Utrecht	B	4736
Utrecht	B	4763
Utrecht	B	4764
Utrecht	B	4894
Utrecht	B	5055
Utrecht	B	5056
Utrecht	B	5120
Utrecht	B	5194
Utrecht	B	5268
Utrecht	B	5270
Utrecht	B	5271
Utrecht	B	5299
Utrecht	C	6113
Utrecht	B	4735
Utrecht	C	6654
Utrecht	C	7245
Utrecht	C	7350
Utrecht	C	9212
Utrecht	C	9251
Utrecht	C	9252
Utrecht	C	9215
Utrecht	C	9253
Utrecht	C	9254

Utrecht	C	7407
Utrecht	C	7417
Utrecht	C	9255
Utrecht	C	7726
Utrecht	C	7821
Utrecht	C	7822
Utrecht	C	7831
Utrecht	C	7832
Utrecht	C	7839
Utrecht	C	7968
Utrecht	C	8121
Utrecht	C	8373
Utrecht	C	8374
Utrecht	C	8495
Utrecht	C	8500
Utrecht	C	8519
Utrecht	C	8533
Utrecht	C	8534
Utrecht	C	8535
Utrecht	C	8551
Utrecht	C	8694
Utrecht	C	8715
Utrecht	C	8760
Utrecht	C	8854
Utrecht	C	8855
Utrecht	A	2716
Utrecht	A	2717
Lauwerecht	C	1517
Abstede	D	5879
Catharijne	B	8673
Utrecht	C	9071
Tolsteeg	A	5299
Abstede	D	5883
Catharijne	D	10320
Catharijne	D	10321
Catharijne	D	10322
Catharijne	D	10316
Utrecht	C	9213
Utrecht	C	9214
Utrecht	C	9216
Catharijne	D	10329
Utrecht	C	9256
Utrecht	C	9257
Utrecht	C	9258
Utrecht	C	9259

Utrecht	C	9260
Utrecht	C	9261
Utrecht	C	9262
Utrecht	C	9250

Omschrijving:

De rondom de oude binnenstad gelegen wallen, afkomstig van de vroegere verdedigingswerken, in oorsprong daterend uit de 12e eeuw; tussen 1829 en 1885 naar plannen van J.A. Zocher geplantsoeneerd; met de daarbij behorende grachtengordel, te weten de grachten met hun kademuren of taluds. Voort de restanten van de onder Karel V gebouwde stenen bolwerken Zonnenburg, Sterkenburg en Maenenburg, de restanten van de voormalige Citadel Vredenburg en die van de vijf aarden bolwerken omstreeks 1580 aangelegd.

Monumentnummer: 18414

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 27-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1971/114

Monumentnaam:

Complexnummer: 529108 *Complexnaam:* Historische stadswallen

Gemeente: Utrecht *Provincie:* Utrecht

Locatie:
Restanten verdedigingswerken, Utrecht

Kadastrale gemeente: Utrecht *Sectie:* A *Kad.object:* 2716 *App:* *Grondperceel:*

Omschrijving:

Restanten van de verdedigingswerken, zich uitstrekkend over het gevangeniscomplex, welke van belang zijn uit het oogpunt van krijgshistorische waarde.

Monumentnummer: 36289

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 20-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1970/1

Monumentnaam:

Lucasbolwerk

Complexnummer:

529108

Complexnaam:

Historische stadswallen

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Locatie:

Bogen en vestingwerken plantsoen Lucasbolwerk, Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht

Sectie:

A

Kad.object: App:

3966

Grondperceel:

Utrecht

A

3965

Utrecht

A

3964

Utrecht

A

3901

Utrecht

B

4764

Omschrijving:

Gemetselde bogen en vestingwerken in het plantsoen.

Monumentnummer: 36344

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit :
Inschrijving register : 20-06-1967
Kadaster deel/nummer : 1970/1

Monumentnaam:

Manenburg

Complexnummer:

529108

Complexnaam:

Historische stadswallen

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Plaatselijke aanduiding:

Manenburg 1 3512 XP Utrecht

Manenburg 2 3512 XP Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht

Sectie:

C

Kad.object: App:

8500

Grondperceel:

Omschrijving:

Bolwerk Manenburg 1551-'54, kruisgewelfde kelder, XVI. Stenen versterkingen, twee woningen waarvan een met dubbele topgevel.

Monumentnummer: 450456

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 10-08-1992
Inschrijving register : 15-12-1992
Kadaster deel/nummer : 7349/1

Monumentnaam:

Maliebrug

Complexnummer:

529108

Complexnaam:

Historische stadswallen

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Locatie:

Maliebrug Stadsbuitengracht, Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht

Sectie:

B

Kad.object: App:

5055

Grondperceel:

Utrecht

B

5056

Utrecht

B

4764

Abstede

C

6583

Omschrijving:

Een in aanleg 17e eeuwse brug over de stadsbuitengracht, langs het bolwerk Lepelenburg.

Deze brug, behorend bij de toegangsweg tot de Maliepoort (1637), bestond oorspronkelijk uit twee gemetselde brughoofden, waartussen een houten brugdeel.

Het houten deel kon in tijden van gevaar worden verwijderd.

In 1833 werd de houten brug in het kader van de plantsoenaanleg door J.D. Zocher vervangen door een grote gemetselde boog. Ook het ijzeren hekwerk op een natuurstenen plint dateert uit de vorige eeuw.

De brug draagt haar huidige naam sinds 1637, ingegeven door de aanleg van de Maliebaan.

De Maliebrug is van belang als een van de weinige oude bruggen over de stadsbuitengracht.

Monumentnummer: 514213

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 30-01-2001
Inschrijving register : 17-05-2001
Kadaster deel/nummer : 12036/29

Monumentnaam:

Brug

Complexnummer:
529108

Complexnaam:
Historische stadswallen

Gemeente:
Utrecht

Provincie:
Utrecht

Plaatselijke aanduiding:

Bij Tolsteegbrug 1 3511 ZN Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht
Tolsteeg
Utrecht
Utrecht

Sectie:

C
A
C
C

Kad.object: App:

8533
5185
7831
7839

Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

BRUG met kademuren, tramwachthuisje en urinoir, gelegen over de stadsbuitengracht, de Twijnstraat verbindend met het Ledig Erf.

Betonnen, met baksteen en natuursteen beklede vaste boogbrug met hoge borstwering voorzien van een buisrailing. Aan de stadzijde grenst deze aan de westzijde aan de toerit van een brug over de oude gracht en aan de oostzijde aan de politiepost. Aan de zijde van Ledige Erf zet de kademuur, die dan in hoogte verspringt, zich in de richting van Krommerijn brug zonder buisrailing voort. In de kademuur opgenomen, evenwijdig aan Ledig Erf, bevindt zich een stenen door een betonplaat afgedekt voormalig tramwachthuisje, waarin een brede bank tussen muurdammen en gesloten rugzijde. Waar de verhoogde kademuur als achterzijde van het tramwachthuisje, zijn eigenlijke hoogte herneemt, krijgt de kademuur in de bovendelen door verspringende muurvlakken een grillig verloop. De golvende uitstulpingen worden door natuurstenen fragmenten ondersteund en benadrukt. Het onderste gedeelte van deze kademuur, die hier is voorzien van een lage kade, bezit siermetselwerk waarin ijzeren ringen voor het aanmeren van boten zijn

aangebracht. In de kademuur biedt een uitsparing (uit oogpunt van veiligheid nu met hekwerk dichtgezet) met een verlaagd schutmuurtje, toegang tot het urinoir. Dit eertijds openbaar gemak is van de straat bereikbaar via een gemetselde trap met trapleuning nabij de Krommerijn brug.

Waardering

Brug met aansluitende kademuren, tramwachthuisje en urinoir van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van de Amsterdamse School en de toepassing ervan in de openbare ruimte. Van stedenbouwkundig belang als voorbeeld van verkeerstechnische voorzieningen.

Hoofdcategorie:

Weg- en waterbouwk.werken

Subcategorie:

Brug

Oorspronkelijke functie:

Verkeersbrug

Monumentnummer: 514263

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 30-01-2001
Inschrijving register : 22-05-2001
Kadaster deel/nummer : 12040/36

Monumentnaam:

Abstederbrug

Complexnummer:

529108

Complexnaam:

Historische stadswallen

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Locatie:

Tegenover Maliesingel 77, Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht

Sectie:

B

Kad.object: App:

4732

Grondperceel:

Utrecht

B

5271

Abstede

D

68

Omschrijving:

Inleiding

ABSTEDERBRUG met HEKKEN en LANTAARNS gebouwd in 1901 in Jugendstil naar ontwerp van de Dienst Gemeentewerken onder directie van F.J. Nieuwenhuis. Gelegen over de Maliesingel als verbinding tussen de Nieuwegracht en de Maliesingel.

Omschrijving

Vaste boogbrug met 2 doorvaartopeningen van 7 meter hoog en een breedte van 12 meter. Gemetselde brug met betonnen fundering en dekbanden en -stukken van hardsteen. Gemetselde lantaarnposten met stenen dekstukken en lantaarns van smeedijzer. Zowel de lantaarns als de smeedijzeren hekwerken en leuning met gestileerde vormen in Jugendstil.

Waardering

Abstederbrug met hekken en lantaarns van algemeen belang vanwege de vormgevings waarde in Jugendstil en vanwege de kwaliteit van de architectonische en constructieve vormgeving en de inpassing in het landschap.

Hoofdcategorie:

Weg- en waterbouwk.werken

Subcategorie:

Brug

Oorspronkelijke functie:

Verkeersbrug

Monumentnummer: 514266

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 30-01-2001
Inschrijving register : 22-05-2001
Kadaster deel/nummer : 12040/36

Monumentnaam:

Herenbrug

Complexnummer:

529108

Complexnaam:

Historische stadswallen

Gemeente:

Utrecht

Provincie:

Utrecht

Plaatselijke aanduiding:

Tegenover Maliesingel 18 3581 BE Utrecht

Kadastrale gemeente:

Utrecht

Sectie:

B

Kad.object: App:

5056

Grondperceel:

Utrecht

B

4764

Abstede

B

6506

Omschrijving:

Inleiding

HERENBRUG met ijzeren BRUGLEUNING, in 1905 gebouwd in Jugendstil over de singelgracht ontworpen door A.W.C. Dwars, in opdracht van de Dienst Gemeentewerken onder leiding van F.J. Nieuwenhuis, met bijbehorende LANTAARNS Een HEKWERK.

Omschrijving

Vaste brug, aansluitend op de Herenstraat, op geheide schoorpalen met paraboolvormige overspanning in gewapend beton, bekleed met hardsteen. Landhoofden ommetseld in baksteen met hardstenen afdekplaten. Aan beide zijden van de brug twee lantaarnposten (4 in totaal) van hardsteen, daarop smeedijzeren lantaarns in Jugendstil vormgeving. Hekwerk met gestileerde plantenmotieven.

Waardering

Vaste BRUG met bijbehorende onderdelen over de Maliesingel van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van Jugendstil, tevens vanwege de bouwhistorische waarde

als een van de oudste nog bestaande bruggen in gewapend beton in Nederland.

Hoofdcategorie:

Weg- en waterbouwk.werken

Subcategorie:

Brug

Oorspronkelijke functie:

Verkeersbrug